

Н. В. Федічева, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Федічева Н. В.

Соціокультурний компонент змісту навчання іноземних мов

Одним з головних завдань процесу навчання іноземної мови є проникнення в культуру народу, якому належить ця мова. Соціокультурний компонент змісту навчання іноземної мови означає необхідність порівняння явищ, елементів, рис, властивих культурі народу – носія іноземної мови та культурі рідного народу.

Ключові слова: соціокультурний компонент, поняття «культура».

Федичева Н. В.

Социокультурный компонент содержания обучения иностранным языкам

Одной из главных задач процесса обучения иностранному языку является проникновение в культуру народа, которому принадлежит этот язык. Социокультурный компонент содержания обучения иностранному языку означает необходимость сравнения явлений, элементов, черт, присущих культуре народа – носителя иностранного языка и культуре родного народа.

Ключевые слова: социокультурный компонент, понятие «культура».

Освіта в сучасному світі розуміється як оволодіння основами фундаментальних наук і найважливішими витворами мистецтва та культури. Формування і розвиток особистості шляхом накопичення знань насамперед через читання стає головною метою освіти. Освічена людина є представником своєї культури і з толерантністю відноситься до інших. Толерантне відношення розуміється як повага до чужого сприйняття світу та визнання іншої особистості та культури як рівноправних.

Проблема Соціокультурного компоненту змісту навчання іноземних мов розглядалася в роботах Є. Пасова, Н. Гальскової, Г. Карпухиної, А. Бердичевського, S. Martinelli S., M. Taylor та інші.

Метою цієї статті є висвітлення проблеми особливості розвитку соціокультурного компонента змісту навчання іноземної мови на сучасному етапі.

Аналіз літератури з проблеми соціокультурного компоненту змісту навчання іноземних мов показав, що на сьогоднішній день існує різноманітність поглядів на поняття культура. Так, наприклад, за визначенням професора австрійської вищої школи міжнародних відносин А. Бердичевського, поняття "культура" охоплює такі аспекти:

- всі культури гетерогенні, багатогранні і включають в себе елементи декількох культур одразу;
- культури не є статичними;
- культури охоплюють весь простір людського існування;
- всі культури принципово рівнозначні.

Російський культуролог Г. Карпухіна стверджує, що поняття культура включає наступне:

- історичну та культурну спадщину, традиції, звичаї;
- особливості національного характеру та психологічний склад народу;
- стереотипи мислення та поведінки;
- повсякденне життя і предмети побуту;
- культурні, економічні і технічні досягнення.

Провідний американський педагог та культуролог С. Мартінееллі вважає, що термін "культура" є абстрактним і тому одним із засобів його розуміння є так звана модель айсберга, де всі видимі ознаки культур, такі як мистецтво, живопис, архітектура становлять видиму частину айсберга. Частина, якої ми не бачимо, є підґрунтям для зовнішніх ознак, таких як принципи, цінності, естетика.

Відомий український науковець в галузі методики навчання іноземних мов професор Є. Пасов наголошує, що оскільки культура – це є єдність матеріальних і духовних цінностей суспільства, що історично склалися на основі певного економічного базису, а також сукупність досягнень суспільства

в його матеріальному та духовному розвитку, то мова є її обов'язковим компонентом.

Виходячи із культуротвірної концепції навчання іноземних мов зараз в Європі спостерігається відхід від абсолютизації комунікативного методу і метою навчання мови визначається проникнення в культуру народу, якому належить ця мова, у систему його світосприйняття. Питання розвитку соціокультурного компонента змісту навчання іноземних мов набуває актуальності. Теорії комунікативної освіти присвячені в основному праці американських та в незначній кількості російських та українських дослідників: S. Martinelli, V. Galloway, A. Mollica, H. Brown, С. Тер-Мінасова, О. Першукова, Н. Бориско, С. Мілосердова, Н. Гальськова.

Метою спільного дослідження, що проводиться кафедрою практики мовлення ЛНУ імені Тараса Шевченка та кафедрою іноземної філології Краматорського економіко-гуманітарного інституту, передбачається відбір "наборів" національно-культурних та поведінчеських стереотипів народів, мови яких вивчають наші студенти, та використання цих "наборів" в навчальному процесі з метою формування прагматичної компетенції майбутніх вчителів та перекладачів.

Відповідно до мети ми сформуваємо такі завдання:

1. Обґрунтувати модель розвитку формування міжкультурних вмінь та навичок, яка б навчала студентів знаходити спільні риси в рідній культурі та культурі країни, мову якої вони вивчають з метою формування їх прагматичної компетенції.

2. Розробити нові прийоми навчання іноземних мов та ситуації практичного використання мови, як інструмента міжкультурного пізнання та взаємодії.

3. Розробити засоби включення в навчальний процес індивідуального досвіду студентів у міжкультурному спілкуванні.

Розробляючи нові підходи та прийоми взаємопов'язаному навчанню іноземних мов та культур ми беремо до уваги наступне:

- запобігання підходу, коли учні або студенти знайомляться тільки з фактами ("facts only" approach);

- використання лінгвокультурологічного матеріалу в більшості усних комунікативних видів діяльності;

- використання картин, ілюстрацій, газетних об'яв, коміксів, предметів (artifacts) та інших навчальних матеріалів, що мають культурологічне забарвлення;

- необхідність порівняння культурних явищ, властивих народів, мова якого вивчається, та власного народу;

- організація роботи студентів в малих групах і широке застосування рольових ігор та ситуацій, дискусій, скетчів під час проведення комунікативних видів діяльності з використанням лінгвокультурологічних коментарів.

Нижче наводимо зразок ситуації практичного використання мови, як інструмента міжкультурного пізнання. Студентам пропонується невідомий їм предмет, що є елементом/явищем іншої культури (наприклад, це може бути валійська ложка кохання – Welsh love-spoon) і пропонується сформулювати гіпотезу стосовно функцій цього предмету. Далі студенти працюють у невеликих групах і відповідають на ряд запитань, наведених викладачем. Наприклад:

- Де і для чого використовується цей предмет?
- Чи вважаєте ви, що цей предмет призначений тільки для прикрашення?
- Якщо б ви мали цей предмет, як би ви його використовували?
- Які факти про культуру Уельсу ми можемо дізнатись через цей предмет?

Після того, як студенти мали можливість відповісти на запитання, викладач пояснює призначення цього предмета, а студенти перевіряють свої гіпотези.

Отже, одним з головних завдань процесу навчання іноземної мови є проникнення в культуру народу, якому належить ця мова, у систему його світогляду та символів. Особливістю розвитку соціокультурного компонента

змісту навчання іноземної мови на сучасному етапі є порівняння явищ, елементів, рис, властивих культурі рідного народу та культурі народу – носія іноземної мови, що вивчається.

Література

1. **Пассов Е.И.** Культурообразная модель профессиональной подготовки учителя: философия, содержание, реализация / Е.А. Пассов //Иностранные языки. – 2002. - № 4. – С. 11-18.

2. **Гальскова Н.Д.** Межкультурное обучение: проблема целей и содержания обучения иностранным языкам / Н.Д. Гальскова // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 1. – С. 3-8.

3. **Гальскова Н.Д.** Содержание обучения иностранному языку на основе базовой культуры личности / Н.Д. Гальскова // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 8. – С. 17-20.

4. **Карпухина Г.К.** Вопросы литературы и страноведения в преподавании иностранного языка: Сб. научн. тр./Под ред. Б.Я. Шидфар. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – С. 39-40.

5. **Martinelli S., Taylor M.** Intercultural Learning. T-kit. Strasbourg: Council of Europe and European Commission, 2000. – 106 p.

Fedicheva N. V.

Sociocultural component of language teaching content

Integration of teaching for cultural understanding into language teaching is gaining momentum. Sociocultural component of ELT implies the necessity of comparison of different elements of various cultures.

Key words: sociocultural component, a notion of culture

Відомості про автора

Федічева Наталія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики мовлення Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Основні наукові інтереси: новітні технології навчання

іноземних мов, соціокультурний компонент змісту навчання іноземних мов, культура та людське спілкування.